

DÉLMAGYARORSZÁG

80. évfolyam, 135. szám
1990. június 8., péntek

ALAPÍTVÁ: 1910-BEN

Havi előfizetési díj: 101+20 forint
Ára 4,30 forint

Kuruckodó magyarok Moszkvában

Hiányoztak az új szovjet javaslatok — A pápa orosz szavai — Szabad a román nyelv hazánkban

A Varsói Szerződés tagállamainak vezetői közül Antall József nevéhez fűződik a legradikálisabb felszólalás, aki Moszkvában is tolmácsolni „merte”: a magyar nép minél hamarabb ki szeretné vezetni országát a szövetségből. Az „Ötök” — hazánk, valamint Ausztria, Olaszország, Jugoszlávia és Csehszlovákia — javaslatát, melyet a koppenhágai értekezleten terjesztettek elő a nemzeti kisebbségekről, 2. oldalunkon ismertetjük.

A magyar álláspontot — amely közismerten pozitív a német egyesítésről — az a tény is megerősíti, hogy a jövőben az eddigi bonni nagykövet tölti be a kelet-berlini nagyköveti posztot is. Mazowiecki ma hazánkba érkezik — a hagyományos lengyel-magyar barátságot erősítendő. Sajnos, határozatképtelenné vált az alkotmányügyekkel foglalkozó parlamenti bizottság ülése, pedig fontos dolgokról kellett volna dönteniük. A kulturális bizottság, s a magyar diákok is, azt kívánják, hogy fogadják el külföldön is a magyar érettségit. Ehhez persze átfogó oktatásügyi reform szükséges...

Sandi István

Állásfoglalás

A Magyar Szocialista Párt szerdai elnökségi ülésén megkésve ugyan, de előremutató módon fölajánlotta a nemzet számára a tulajdonában lévő megyei napilapokat. Ez a döntés hozzájárulhat a már megkezdett privatizációs folyamatok nyilvános befejezéséhez, vagy lehetőséget teremthet a lapok pártérdekek alapján véghezvitt államosításához.

Mind az elkerülhetetlennek látszó privatizáció, mind az esetleges államosítás parlamenti keretek között történhet. Államosítás esetén a döntés demokratikusan születne a magyar törvényhozásban, ám semmiképp sem szolgálná a demokráciát, mivel a napilapok a többpárti irányítás alatt képtelenek lennének az oly annyira igényelt semlegességre.

A Csongrád Megyei Lapkiadó Vállalat és a Délmagyarország munkatársai, vezetői, ezért felhívják a figyelmet a lapelőállítás modernizációja és a politikai semlegesség, valamint az államosítást követő pénztelen pártirányítás közötti alternatíva döntő különbségére. Bízunk benne, hogy a Parlament döntése nem fogja utólag igazolni azon kollégáinkat, akik az Axel-Springernél látták az egyetlen biztos menedéket.

Antall József beszéde

Mi a reális, a helsinki folyamatba illeszkedő, a gyökeresen átalakuló és a leépülő tömbstruktúrákat kiegészítő, majd fokozatosan azok helyére lépő új, átfogó össze-európai biztonsi rendszer megteremtésén vagyunk — mondta Antall József. A magyar kormányfő a Varsói Szerződés Tagállamai Politikai Tanácskozó Testületének moszkvai ülésén csütörtökön szólalt fel az ebédszünet után elsőként.

A magyar miniszterelnök beszámolt a Magyar Köztársaság fejlődésének koraszakos változásairól, majd az új magyar kormány külpolitikájának meghatározó elveiről, törekvéseiről beszélt. „A magyar nép a 40 év utáni első szabad választáson politikai és gazdasági rendszerváltozásra szavazott. Az új Országgyűlés és a koalíciós kormány elindult a pluralista demokrácia, a szociális piacgazdaság rendszerének megteremtése felé. Célunk a legfejlettebb Európa normáinak érvényesítése a külpolitikában is.

— Az ideológiái szembenállásra épült háború utáni nemzetközi rendszer mára szétmállott. Csökken a két katonai tömb jelentősége, felértékelődik a gazdasági együttműködés és az emberi jogok dimenziója. A közép- és kelet-európai változások, a német nép egyesülési folyamata új helyzetet teremtett Európában.

Mindezek alapján a Magyar Köztársaság úgy véli,

hogy a Varsói Szerződés „mint az európai szembenállás egyik maradványa, fő funkcióját elvesztette” — mondta Antall. — Hazánk — jelentette ki — tárgyalásokat kezdeményez a Varsói Szerződés szervezetének és tagságunknak felülvizsgálatára. — Magyar szempontból kívánatosnak nevezte, hogy a szervezetben belüli katonai együttműködést a jövő év végére felszámolják. Ennek érdekében javaslatok kidolgozására fel kellene állítani egy bizottságot, amely egyidejűleg összeállítaná a VSZ gyakorlatában meglevő, a tagállamok szuverenitását sértő elemek jegyzékét, s javasolná haldéktalan kiiktatásukat a szerződésből. A Magyar Köztársaság arra törekszik, hogy helyreálljon szuverenitása a Magyar Honvédség feletti ellenőrzésben.

Antall javasolta egy nagykövetelekből álló különbizottság felállítását, hogy az megvizsgálja a VSZ funkcióját, jellegét, működését, ezután konkrét javaslatokat dolgozzon ki. Ennek alapján hívják össze a VSZ Tagállamai Politikai Tanácskozó Testületének rendkívüli ülést, amelynek helyszínül a magyar kormányfő Budapestet ajánlotta. Javaslatára szerint a PTT rendkívüli ülést célzerű lenne a helsinki folyamatban részt vevő államok idén esedékes csúcstalálkozója előtt összehívni. A továbbiakban megerősítette, hogy az új magyar kormány elkötele-

zett a Helsinkiben 15 éve megfogalmazott 10 elv maradéktalan teljesítése mellett. Leszögezte, hogy Magyarországban nincsenek területi követelések, s arra törekszik, hogy a helsinki elvek, ajánlások, nemzetközi jogi normákká váljanak. Ebből bele kell tartoznia a nemzetiségekre vonatkozó magatartásnak.

— A demokrácia iránti elkötelezettségünk miatt sürgetjük, hogy mielőbb épüljen ki a nemzeti kisebbségek egyéni és kollektív jogainak gyakorlásához szükséges intézményes keretek — hangoztatta.

Antall, szavait összegezve, rámutatott arra, hogy a sok- és kétoldalú szerződéses kapcsolatainkat új alapokra kell helyezni, a legfejlettebb európai normákat és gyakorlatot tartva szem előtt. Ennek módja meghatározhatja a földrés legfejlettebb államaihoz való felzárkózásunk ütemét, sikerét.

VASÁRNASZÁM IS DÉLMAGYARORSZÁG

A VSZ nem pártszövetség

A Varsói Szerződés nem lehet az uralkodó pártok szövetsége — jelentette ki Mihail Gorbacsov. A szovjet vezető a VSZ PTT megnyitóján mondott beszédében hangsúlyozta, hogy a Szovjetuniónak lesz ereje a VSZ gyökere megreformálására.

Moszkva továbbra sem tartja célra vezetőnek a VSZ egyoldalú feloszlását, mert ez megítélése szerint kárt okozhatna az európai folyamatoknak. Ezért, mint ezt Mihail Gorbacsov kifejtette, a Szovjetuniónak konstruktív szerepet szán a VSZ-nek a közös európai otthon megteremtésében. A szovjet

vezető megjegyezte: washingtoni tárgyalásain George Bush és James Baker is elmondta, hogy számolnak a VSZ-szel a továbbiakban is.

Ami Németországot illeti, Moszkva változatlanul ellenzi az egyoldalú NATO-tag-ságot. Mihail Gorbacsov beszédében ugyanakkor felmelegítette azt a korábbi elképzelést, miszerint az egyetemes szociális átalakítás leg társult tagja lehetne mindkét katonai tömbnek. A szovjet elnök kijelentette, hogy az egységes Németországnak nem lehetnek területi követelések.

Román-magyar fegyverbarátság

Magyarország és Románia hadseregei között meg kell őrizni azokat a jó kapcsolatokat, amelyek a tavaly decemberi romániai forradalom kezdeti szakaszában alakultak ki. Ezt a közös óhaját hangoztatták Für Lajos és Victor Stanculescu csütörtök reggeli találkozóán Moszkvában. A román védelmi miniszter kezdeményezésére létrejött eszmecsere magyar részről jelen volt Annus Antal, a Honvédelmi Minisztérium közgazgatási államtitkára

és Borsits László altábornagy, a Magyar Honvédség vezérkari főnöke.

A román miniszter a hadseregek közötti jó kapcsolatokról szólva kíváncsúnak nevezte, hogy azokat átültessék a két ország népei közötti viszonyra is. Für Lajos a találkozáson kifejtette, hogy a közelmúlt romániai választások után megalakuló kormány honvédelmi miniszterét szívesen fogadja hivatalos látogatáson Magyarországon.

A Minisztertanács ülése

A Minisztertanács csütörtökön ülést tartott, amelyet Antall József miniszterelnök távollétében Horváth Balázs belügyminiszter vezetett. Törvényjavaslatot fogadtak el a bírói népi ülnökök megbízatásának meghosszabbításáról, amelyet az Országgyűlés elé terjeszt. A javaslat összefügg a tanács-tagi mandátumok meghosszabbításával, és a törvény elfogadása esetén a népi ülnökök megbízatása 1990. december 31-ig tart. Az Állami Népszámítási Hivatal a belügyminiszter felügyelete alá helyezik, módosították a tanácsi választott tisztségviselők munkajogi helyzetének rendezésével összefüggő egyes kérdések-

ről szóló korábbi határozatot. Ugyancsak módosult a budapesti irodahelyiségekkel való gazdálkodást rendező kormányhatározat, amely a központi igazgatás szervezeti változásait indokolja. E döntések a hivatalos lapban, a Magyar Közlönyben is megjelennek.

A Minisztertanács érdemei elismerése mellett felmentette Szombathelyi Ferenc honvédelmi miniszter-helyettesét, a Magyar Tudományos Akadémia javaslatára Láng Istvánt, a Magyar Tudományos Akadémia főtitkárává. Csurgay Árpádot pedig főtitkárhelyettesé kinevezte. (MTI)

(Az összeállítás a 2. oldalon folytatódik.)

(RÉSZLETES TUDÓSÍTÁS LAPUNK 6. OLDALÁN)

Király Zoltán a függetlenek között

Az előző egypárti Parlament fenegyereke hosszú időn át vitathatatlanul Király Zoltán szegedi képviselő volt. Az új Parlamentbe az MDF támogatásával független képviselőként választották meg. Azonban hamarosan szembe került a kormányzópart frakciójával.

— A tegnap Parlamentjében nemegyszer hurrogás kísérte felszólalásait. Később a hónapok elcsendesedtek, sőt szavait esetenként tapssal jutalmazták. Az új Parlament legutóbbi ülésén viszont képviselőtársai közbevetéssel jelezték, hogy elégük van a kemény „királyi” mondatokból. Hogy érinti e fogadtatás?

— Számítottam rá. Ahogy korábban is számba vettem, hogy szavaim kiket érintenek kellemetlenül, netán sértően, ezt most is épp így felmértem. A nemtetszés jelei nem zavarnak.

— Miért ült át az MDF-frakcióból a függetlenekhez? Az MDF legutóbbi közgyűlésén az önéhez sokban hasonló álláspontok is megfogalmazódtak. Nem siette el a döntést?

— Egyelőre nincsenek kész, kiforrott pártok, egy-egy pártban sokféle nézet jelenik meg és csap össze. Ezt mutatták a hét végi párttanácskozások, az MDF-e is. Épp így a Parlament sem öltött még végleges formát, ezért a túl magabiztos felépések számomra kétértelműek. Majd négy év múlva ítéltető meg —, ha csak nem lesznek már korábban képviselő-választások —, hogy mekkora valóságos tömeg van egy-egy párt mögött. A pártok megítélésére jelenleg nem egyértelmű a polgárok részéről. Nyilvánvalóvá vált, hogy az MDF-en belül is vannak, akik nem rejtik véka alá eltérő gondolataikat, ellenvéleményüket. Akkor sem, ha ez felzúdulást vált ki. Az MDF parlamenti frakciójának nagy része azonban sokkal lojálisabb a vezetéshez, mint a tagsága. Ez számomra csak részben érthető, hiszen a képviselői tisztség nem kell azt jelentse, hogy úgy

menjenek együtt a nyájjal, ahogy a pásztor tereli őket. Úgy tűnik, a függetlenség közelebb áll a habitusomhoz. Bár mintha a véleményemmel nem lennék egyedül, hiszen Bíró Zoltánnak a Hitelben megjelent eszmefuttatása javarészt egyezik az enyémmel, s ez megerősít véleményemben.

— Csupán a meggyőződése vezette a közvetlen köztársasági elnökválasztásra tett javaslatában, és az ennek érdekében indított képviselői aláírásgyűjtésben, vagy ennél többet akart? Netán a kissé apatikus közvéleményt is szeretné felrázni és közvetlenebbül bevonni a politikai döntésekbe?

— Áttételes módon ez is szerepet játszott elhatározásomban. A mai amorf politikai helyzetben ezt a fontos jogintézményt is erősen befolyásolják az aktuálpolitikai érdekek.

Keddi felszólalásomban azért is hangsúlyoztam, hogy az alkotmánymódosítást, és ezen belül a köztársasági elnökválasztás mi-kéntjéért ezek a motívumok nem határozhatják meg. Miután nem tudható, hogy a formálódó pártokon belül nem fog-e akár holnap egy másik irányzat felülkerekedni, esetleg olyan, amelyiknek e kérdésről egészen más lesz a véleménye, ezért fontos lenne a köztársasági elnökválasztás módjára egy stabil és hosszú távú formulát kialakítani. Ehhez pedig most elengedhetetlen a népakarat kinyilvánítása. Negyvenegy képviselői aláírás már összegyűlt, de a kiscsúszástól még nem kap-tam vissza az ívet. Az a veszély fenyeget ugyanis, hogy a képviselők kétharmadának szavazatával megváltoztatható a népszavazásról szóló törvény is. Ezt megelőzendő, sürgetőbbnek tartom, hogy százezer állampolgár aláírása összegyűljön. Az Országgyűlés még ebben az esetben is dönthet úgy, hogy nem kötelező kiírni a népszavazást.

Kékesi Katalin